

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-277-7-223>

**DIGITAL TRANSFORMATION IN THE FIELD
OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE**

**ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ В СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
В УКРАЇНІ**

Stoika O. Ya.

*Candidate of Pedagogical Sciences,
Assosiate Professor,
Assosiate Professor at the Department
of Foreign Languages
of the Faculty of Foreign Phylology
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Стойка О. Я.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов
факультету іноземної філології
Ужгородський національний
університет
м. Ужгород, Україна*

Stoika I. I.

*Master degree
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

Стойка І. І.

*магістр
Ужгородський національний
університет
м. Ужгород, Україна*

В умовах сьогодення вища освіта зазнала фундаментальної цифрової трансформації та має йти в ногу зі світовими тенденціями цифрового розвитку, щоб кожна людина могла успішно реалізувати свій потенціал. Сьогодні все більше робочих місць вимагають передових цифрових навичок і володіння новими технологіями. Цю потребу також поглибили наслідки пандемії коронавірусу COVID-19, що загострило проблему розвитку та освоєння технологій у системі освіти для забезпечення права громадян на якісну освіту. І це особливо важливо зараз, коли через війну в Україні виникають перешкоди в організації освітнього процесу у закладах освіти, зокрема і у ЗВО.

Так, ЗВО зіткнулися з багатьма викликами, а саме [1]:

- 1) пошук моделі цифровізації кожним ЗВО у межах визначеної автономії;
- 2) необхідність формування оптимальної структури ЗВО, об'єднання складових цієї структури в ефективну систему та формування на її основі цифрового ЗВО;
- 3) об'єднання наявних елементів інформаційно-комунікаційних технологій у систему, на основі якої формуватиметься цифровий ЗВО,

де технічні засоби навчання повинні стати ефективним мережевим інструментом;

4) виокремлення ролі, завдання та видів діяльності наукових, науково-педагогічних та педагогічних працівників таких ЗВО;

5) зміна традиційного освітнього простору на віртуальний мережевий простір;

6) пошук методів та прийомів дистанційного навчання;

7) налагодження ефективної комунікації всіх учасників освітнього процесу в мережевому середовищі.

Вплив війни на вищу освіту в Україні спричинив появу низки проблем, вирішення яких передбачено в рамках Плану відновлення за напрямом «Вища освіта» [2], зокрема:

1) багато викладачів та студентів втратили доступ до місць роботи та навчання через те, що виїхали чи знаходяться в окупації, з огляду на те виник ризик втрати цих людей в українській системі вищої освіти;

2) проблема не достатнього рівня інтернаціоналізації української вищої освіти до світової, особливо до європейської системи вищої освіти, оскільки є недостатнім для залучення іноземних викладачів до навчання та іноземних студентів для навчання в Україні за програмами обміну, існують також перешкоди у стажуванні;

3) попри дуже позитивні сторони ЗНО (подолання корупції та підвищення інклюзивності при вступі до ЗВО), цей інструмент потребує реформування, тому що, з одного боку, значний відсоток абітурієнтів проходить в обхід ЗНО, щоб отримати доступ до вищої освіти, а, з іншого – змушує абітурієнтів зосереджуватися на певних обмежених навичках і пригнічує креативність для вирішення більш творчих завдань;

4) система вищої освіти в Україні є надмірно розгалуженою та не відповідає фінансовим можливостям держави її підтримувати.

До цього переліку додаються ще проблеми руйнування і переміщення ЗВО, зокрема [4]:

– більшість ЗВО мають серйозні проблеми з інфраструктурою (такі проблеми пов'язані з утриманням та реконструкцією освітніх приміщень для задоволення потреб інклюзивності, будівництвом нових сучасних будівель і гуртожитків, а також застарілим дослідницьким обладнанням в лабораторіях, відсутністю пояснень втрати інфраструктури ЗВО, зазваної внаслідок війни тощо);

– через низький рівень фінансової автономії ЗВО не можливо швидко контролювати наявні кошти та майно, встановлювати власну

систему оплати праці, гнучкість щодо базової та додаткової освіти та інших послуг; неможливо також забезпечити дотримання політики ціноутворення та залучити корпоративні інвестиції чи гранти від фондів; існує також проблема фінансування галузевих ЗВО поза конкуруючим полем загального розподілу державного фінансування;

– в Україні також відсутня юридична свобода навчатися за автономною освітньою траєкторією безстроково.

Відповідно до проекту Концепції цифрової трансформації освіти і науки [3] у рамках цифрової трансформації вищої освіти передбачено такі цілі:

1. Ціль «Заклади освіти забезпеченні технікою для створення цифрового освітнього середовища», досягнення якої можливе через забезпечення комп'ютерною технікою, мультимедійним обладнанням та сучасними засобами зв'язку ЗВО.

2. Ціль «Стандарти освіти з педагогічних спеціальностей містять сучасні вимоги щодо формування цифрових компетентностей», досягнення якої можливе через постійне оновлення стандартів вищої освіти щодо педагогічних спеціальностей.

3. Ціль «Громадянам забезпечено доступ до якісних зручних послуг та сервісів у сфері освіти і науки та переведено їх в онлайн», досягнення якої можливе через розробку та впровадження на практиці Єдиної міжвідомчої інформаційної системи України для вступу іноземних студентів до ЗВО України.

4. Ціль «Процеси управління та регулювання оптимізовані та автоматизовані», досягнення якої можливе через запровадження електронних систем управління навчанням у ЗВО.

Таким чином, слід ствердити, що процес цифрової трансформації вищої освіти в Україні триває і має велике значення для забезпечення освітнього процесу у кризових ситуаціях, зокрема зараз в умовах війни. Усі ЗВО мають бути забезпечені доступом до швидкісної мережі Інтернет, комп'ютерного обладнання та програмних продуктів для створення цифрового освітнього середовища. Процес цифровізації відкриває можливості та вимагає модернізації всього змісту освіти. Це повинно відповідати потребам підготовки кадрів за технологіями останньої промислової революції та побудови цифрової економіки в Україні, необхідної для забезпечення військової та економічної безпеки країни.

Література:

1. Арешонков В. Ю. Цифровізація вищої освіти: виклики та відповіді. Наукова доповідь на методологічному семінарі НАПН України «Шляхи і механізми підвищення конкурентоспроможності університетів України» 19 листопада 2020 р. *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. Вип. 2(2). С. 1–6. URL: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-13-2> (дата звернення: 18.11.2022).
2. Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Освіта і наука». URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/nacionalna-rada-z-vidnovlennya-ukrayini-vid-naslidkiv-vijni/robochi-grupi> (дата звернення: 18.11.2022).
3. Концепція цифрової трансформації освіти і науки: МОН запрошує до громадського обговорення. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/konceptsiya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproshuye-do-gromadskogo-obgovorennya> (дата звернення: 19.11.2022).
4. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування інтегрованих інформаційних систем у сфері освіти: Закон України від 27.07.2022 № 2457-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2457-IX#Text> (дата звернення: 17.11.2022).
5. Освіта України в умовах воєнного стану. Інформаційно-аналітичний збірник. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/serpneva-konferencia/2022/Mizhn.serp.n.ped.nauk-prakt.konferentsiya/Nauk-metod.zbirnyk-Osv.Ukrayiny.v.umovakh.voyennoho.stanu%20Innovatsiyana.ta.projektna.diyalnist.pdf> (дата звернення: 18.11.2022).